

Wydział Nauki Katolickiej
Kurii Biskupiej
Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej

BIULETYN KATECHETYCZNY

Nr 6 (56)

Zielona Góra 2014

© by Diecezja Zielonogórsko-Gorzowska
© by Wydział Nauki Katolickiej

BIULETYN KATECHETYCZNY Nr 6 (56)

Redakcja

Wydział Nauki Katolickiej Kurii Biskupiej w Zielonej Górze
Pl. Powstańców Wlkp. 1; 65-075 Zielona Góra
tel. 68 451 23 49; fax: 68 451 23 31
email ogólny: wnk@kuria.zg.pl
oficjalna strona WWW: www.wnk.kuria.zg.pl

Opracowanie wydania

ks. dr Wojciech Lechów
s. mgr lic. Maria Piętał
Wydział Nauki Katolickiej Kurii Diecezjalnej w Zielonej Górze
tel. 68 451 23 52; email: wnk@kuria.zg.pl

Projekt okładki

Wydawnictwo Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej

Wydawnictwo Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej

65-075 Zielona Góra, pl. Powstańców Wlkp. 1
Strona WWW: wydawnictwo.kuria.zg.pl

Dane do korespondencji:

65-535 Zielona Góra; os. Kaszubskie 8; tel./fax: 68 320 11 70;
email: wydawnictwo@kuria.zg.pl lub vers@kuria.zg.pl

1.

SŁOWO PASTERSKIE DO KATECHETÓW

Drodzy katecheci,

Wkrótce rozpoczniemy nowy rok szkolny i katechetyczny. To już 25 lat obecności nauczania religii w szkole. Wkroczyliśmy w ten jubileuszowy rok z nowym zapalem i entuzjazmem, aby pogłębiać naszą miłość, by być zdolnym do głoszenia Chrystusa i stawać się „uczniem - misjonarzem”.

Katecheza w szkole i w parafii powinna odbywać się już w oparciu o znowelizowaną Podstawę Programową i Program Nauczania Religii. Ważne dla nas wskazania odnajdziemy też w treści Programu duszpasterskiego. Hasło obecnego roku duszpasterskiego, które katecheci powinni uwzględniać podczas zajęć prowadzonych zarówno w szkole, jak i parafii, brzmi: *Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię*. Symbolem - znakiem, wokół którego powinny się koncentrować cele i treści katechezy - jest krzyż. Jako słowo - klucz autorzy Programu zaproponowali *metanoję* - nawrócenie, czyli odkrywanie tajemnicy grzechu w celu doświadczenia Bożego Miłosierdzia w sakramencie pojednania i pokuty oraz podjęcia pokuty i wynagrodzenia za grzechy.

Kolejnym punktem odniesienia dla katechezy w bieżącym roku szkolnym jest także nauczanie papieża Franciszka zawarte w adhortacji apostolskiej *Ewangelii Gaudium*. Papież w tej adhortacji przypomina nam, że Kościół jest stale wyruszającym w drogę, czyli ciągle misyjny. Dzisiaj w Jezusowym „idźcie” są nieustannie obecne nowe wyzwania misji ewangelizacyjnej Kościoła. Wszyscy jesteśmy wezwani do tego „wyjścia”, zwłaszcza w Polsce w kontekście przygotowań do IV Krajowego Kongresu Misyjnego (12-14.06.2015). Każdy chrześcijanin i każda wspólnota winna rozeznąć, jaką drogą kroczyć zgodnie z wezwaniem Pana. Jednak wszyscy jesteśmy zaproszeni do przyjęcia tego wezwania: wyjścia z własnej wygodny i zdobycia się na odwagę, by dotrzeć na wszystkie peryferie potrzebujące światła Ewangelii, bowiem radość ewangelii jest źródłem katechetycznego i misyjnego zapału. Głoszenie ewangelii jest dzieleniem się z innymi radością, jaką daje obecność Boga i poczucie bycia bezwarunkowo kochanym. Ten, kto doświadczył Bożej miłości, pragnie aby i inni ją odkryli i poczuli się nią dotknięci. To obowiązek, którego nie trzeba wymuszać. Miłość bowiem ma to do siebie, że pragnie się udzielać innym. Wiara promieniuje, staje się skarbem nie tylko dla wybranych, ale dla wszystkich ludzi. To rodzi w chrześcijaninie obowiązek misyjny, bo żaden z ochrzczonych i bierzmowanych członków kościoła nie może czuć się zwolniony z obowiązku głoszenia Chrystusa tym, którzy go jeszcze nie poznali. Ojciec święty ukazał na nowo, że „w Słowie Bożym pojawia się nieustannie ten dynamizm „wyjścia” jaki Bóg pragnie wzbudzić w wierzących”. Święci są dla nas żywą Ewangelią. Dlatego też przywołanie słów naszego umiłowanego, świętego Jana Pawła II „(...) to nie jest czas, w którym mamy się wstydzić Ewangelii, to jest czas głoszenia na dachach (...)” niech będą dla nas wezwaniem do nowej gorliwości, nowego zapału i entuzjazmu w głoszeniu Słowa.

Drodzy Katecheci pamiętajcie, że Ewangelia nie zmieniła się, ale potrzeba wciąż nowych form w jej głoszeniu. Jednak obecnie to nie formy są najistotniejsze, lecz, aby mogła zaistnieć nowa ewangelizacja, potrzeba nowych ludzi, nowego ewangelizatora, który głosi Ewangelię. My mamy stać się nowi przez więź z Chrystusem, przez gorliwość głoszenia Ewangelii. Jesteśmy wezwani, byśmy wierzyli w to, co głosimy, i głosili to, w co wierzymy. Nie ma nowej ewangelizacji bez nowych ewangelizatorów! Nie ma nowych ewangelizatorów bez głoszenia kerygmatu! Przesłanie adhortacji papieża Franciszka *Ewangelii Gaudium* jest jednoznaczne. Kościół nie może czuć się zamkniętą twierdzą, w której mogą schronić się uprzywilejowani, nie może stać się elitarnym klubem dla wybranych lub towarzystwem wzajemnej adoracji egoistycznie szukający świętego pokoju i pociech w praktykach religijnych. Kościół jest wspólnotą „uczniów-misjonarzy”, którzy nie chcą zatrzymać skarbu wiary dla siebie, ale dzielą się nim „w porę i nie w porę” (2 Tm 4,2) z innymi.

Zabiegajmy, byśmy byli pierwszymi, którzy *zgodzą się zostać zranieni słowem Pana*. Niech On wprowadza w nas święty niepokój, byśmy nie stali się teoretykami nowej ewangelizacji, poprzestającymi na stwierdzeniu: ja już to wiem i znam. Prosimy Cię o serce słuchające ucznia, uzdalniające nas do bycia misjonarzami, bo bycie „uczniami - misjonarzami” nie pozwoli nam na przeciętność w wierze.

Na ten trud ewangelizowania i katechizowania z serca Wam błogosławię.

Wasz Pasterz
Bp Stefan Regmunt

Zielona Góra, dnia 08 sierpnia 2014 r.

TYM ŻYJE KOŚCIÓŁ

1. PROGRAM DUSZPASTERSKI 2014/15 – „NAWRACAJCIE SIĘ I WIERZCIE W EWANGELIĘ”

Drugi rok (2014/2015) realizacji czteroletniego Programu duszpasterskiego przeżyjemy pod hasłem „Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię”. Po doświadczeniu spotkania z Jezusem, Synem Bożym (2013/2014) pragniemy podjąć decyzję o poddaniu naszych serc i umysłów działaniu Jego łaski. Chcemy dać się kształtować Miłości. Pragniemy, by Zbawiciel przemieniał nasze życie, myślenie, nasze plany i decyzje. Chcemy odkrywać Bożą wolę i być jej posłuszni.

Dobrze, że pierwszy etap Programu duszpasterskiego poświęciliśmy na odkrywanie i głoszenie kerygmatu, ponieważ autentyczne nawrócenie jest owocem przyjęcia kerygmatu przez człowieka. Ostatecznie kerygmat to sam Jezus Chrystus, który zaproszony przez człowieka przenika wszystkie sfery jego życia i ukierunkowuje na dążenie do świętości.

Chcemy zachęcać wierzących do patrzenia na swoje życie jak na proces, w którym powinien dokonywać się wzrost dojrzałości w wierze. Na tej drodze potrzeba osób towarzyszących: doświadczonych duszpasterzy, stałych spowiedników i kierowników duchowych, którzy pomogą odczytywać znaki, dadzą wsparcie w trudnych chwilach i przez to wzmocnią wierność Bogu i gotowość otwarcia się na Jego obecność. Poznanie Boga winno owocować żywą relacją z Nim i życiem z wiary.

Pragniemy w tym roku mocno zaakcentować znaczenie sakramentu pokuty i pojednania w życiu ludzi wierzących oraz pomóc tym ochrzczonym, którzy go zaniedbali, odkryć w nim

źródło Bożego Miłosierdzia. Trzeba, by najpierw kapłani sami mieli żywe i głębokie doświadczenie Miłosiernego Boga, którego spotykają, przystępując do sakramentu pojednania i pokuty. Ufam, że rok duszpasterski 2014/2015 zaowocuje tym, iż kapłani w swoich wspólnotach z nową gorliwością podejmą posługę konfesjonału, z miłością pochylając się nad cierpiącym z powodu grzechu człowiekiem. Wierność tej posłudze niech wyraża się w wyczekiwaniu na penitentów, zapraszaniu ich do zrzucenia swoich trosk na Jezusa, któremu zależy na człowieku (por. 1 P 5,7) oraz w gotowości do ochotnej służby w sakramencie pojednania i pokuty. Umiejętność zrozumienia współczesnego człowieka i problemów, z którymi się on boryka, odgrywa ważną rolę w tej, tak istotnej, posłudze duszpasterskiej. Trzeba „znać zapach owiec” - jak mawia papież Franciszek - tzn. być blisko nich, mieć świadomość ich bólu i cierpienia, radości i nadziei.

Ważnym celem będzie dążenie do większego związania posługi konfesjonału z głoszeniem słowa Bożego. Ubiblijnienie sakramentu pojednania i pokuty było jednym z praktycznych wskazań adhortacji apostolskiej Benedykta XVI *Verbum Domini*. Dotyczy to zarówno samego sposobu celebrowania tego sakramentu, gdzie powinno się znaleźć miejsce na proklamowanie słowa Bożego, jak i celebrowanie nabożeństw pokutnych oraz celebracji pokutnych z indywidualną spowiedzią.

W wielu miastach Polski zadomowił się zwyczaj nocy konfesjonałów, wiele diecezji podjęło w Wielkim Poście 2014 roku apel Ojca Świętego Franciszka i zorganizowało spowiedź w ramach światowej inicjatywy „24 godziny dla Pana”. Poszukujemy nowych form towarzyszenia ludziom w doświadczeniu nawrócenia. Organizując celebracje pokutne z indywidualną spowiedzią, warto sięgnąć do praktyki grup modlitewnych i zaproponować wiernym modlitwę wstawienniczą czy możliwość rozmowy przed spowiedzią lub po niej. W takim zespole potrzeba dobrze przygotowanych do

tej posługi ludzi, którzy wesprą kapłanów. Cieszy fakt, że w wielu parafiach wierni otrzymują od duszpasterzy rachunek sumienia dla dorosłych, który pomaga w głębszym przeżyciu sakramentu pojednania i pokuty. Warto w tym roku duszpasterskim odkryć na nowo dawne akty pokutne, które nie zastępują spowiedzi ale rozbudzają i umacniają w nas ducha pokuty; choćby pielgrzymki czy różne formy postu. W kontekście przygotowań do obchodów 1050. rocznicy Chrztu Polski przypomnijmy, że korzystanie z wiarą z wody święconej w kropielnicy w kościele czy w domu jest także aktem pokutnym, w którym Pan Bóg gładzi nasz grzech powszedni. Mocno pragniemy zaakcentować także potrzebę pokuty i wynagrodzenia za popełnione grzechy. Poruszając ten temat, nie można pominąć orędzia Matki Bożej z Fatimy i faktu trwania Wielkiej Nowenny Fatimskiej przed 100. rocznicą objawień przypadającą w 2017 roku.

Papież Franciszek w Adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium* wzywa cały Kościół do duszpasterskiego nawrócenia. Aby je opisać, używa w jego kontekście także innych określeń: misyjne przeobrażenie Kościoła, nawrócenie misyjne czy nawrócenie pastoralne. Franciszkowi chodzi o ewangelizacyjne otwarcie Kościoła, by nie zatrzymywać się tylko na tym, co robiliśmy dotychczas, ale i poszukiwać nowych dróg dotarcia do ludzi żyjących na marginesie Kościoła czy zupełnie poza Nim. Papież wzywa do nawrócenia osobistego, które jest podstawowe, ale także do nawrócenia całych wspólnot, by objawiał się w nich duch misyjny, apostolski i ewangelizacyjny. Mocno brzmią słowa Ojca Świętego: „Wolę raczej Kościół poturbowany, poraniony, brudny, który wyszedł na ulicę, niż Kościół chory z powodu zamknięcia się i wygody, przywiązania do własnego bezpieczeństwa. Nie chcę Kościoła troszczącego się o to, by stanowić centrum, który w końcu zamyka się w gąszczu obsesji i procedur” (EG 49). Nawrócenie duszpasterskie to zmiana mentalności, myślenia, by w Kościele nie spalać się tylko w wysiłkach nad podtrzymaniem status

quo, ale by z ewangelizacyjnym entuzjazmem wyjść na poszukiwanie tych, w których sercach Jezus jeszcze nie zakrólował. To właśnie nas potrzebuje Jezus, by dotrzeć do tych serc. Dlatego zachęcam do wspólnej lektury w naszych parafiach zarówno Adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium*, jak i - leżącego u podstaw *Evangelii gaudium* - wydanego z inicjatywy Zespołu Konferencji Episkopatu Polski ds. Nowej Ewangelizacji Dokumentu Końcowego z V Ogólnej Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów „Aparecida”.

Troska o dojrzewanie w wierze - gdzie istotną rolę odgrywa ciągle nawracanie się, by głębiej uwierzyć w Ewangelię - winna budzić w nas radość i nadzieję. Rozbudzajmy w sobie i w naszych parafiach zapal misyjny, by umacniać wiarę tych, którzy wierzą, i docierać do tych, którzy żyją na peryferiach naszych wspólnot. Nie można być uczniem Jezusa, nie będąc jednocześnie misjonarzem. Uczniostwo i zaangażowanie misyjne tworzą jedną całość, jak dwie strony jednej monety. Kiedy awers lub rewers monety zostanie zeszlifowany, przestaje ona być środkiem płatniczym. Podobnie chrześcijanin, jeśli nie łączy w sobie bycia uczniem Jezusa i bycia misjonarzem, ztraca swoją tożsamość.

Tegoroczny Program wsparty zostanie materiałami duszpasterskimi na Tydzień modlitw przed Zesłaniem Ducha Świętego (*Przyjdź, Ojcze ubogich!*), pomocami służącymi pogłębieniu duchowości maryjnej (*Maryjne wezwanie do nawrócenia*) oraz książeczką kolędową do wykorzystania podczas odwiedzin duszpasterskich (*Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię*). Szczegółowe informacje na temat tych materiałów znajdują się w publikacji.

Źródło: *Komisja Duszpasterstwa KEP, Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa, Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017, Poznań 2014, s. 12 nn.*

2. KATECHEZA W KONTEKŚCIE PROGRAMU DUSZPASTERSKIEGO DLA KOŚCIOŁA W POLSCE

Zgodnie z założeniami, w roku szkolnym 2014/2015 katecheza w szkole i w parafii powinna odbywać się już w oparciu o znowelizowaną Podstawę Programową i Program Nauczania Religii. Wiele kościelnych wydawnictw włożyło ogromny wysiłek w opracowanie i wydanie podręczników katechetycznych do nowego programu. Warto przypomnieć, że katecheza szkolna jest ściśle powiązana ze wskazaniem, jakie wynikają z Programu duszpasterskiego opracowanego przez Komisję Duszpasterstwa Ogólnego Konferencji Episkopatu Polski.

Katecheza szkolna powinna zatem uwzględniać cele, założenia i treści Programu duszpasterskiego. W rozpoczynającym się I Niedzielą Adwentu kolejnym roku kościelnym, w Polsce kontynuowany jest przez duszpasterzy czteroletni program na lata 2013-2017. Hasło tego programu brzmi: *Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa*. Jak wiadomo, Program jest związany ze zbliżającą się 1050. rocznicą Chrztu Polski, dlatego jego realizacja koncentruje się wokół sakramentu chrztu świętego. Hasło obecnego roku duszpasterskiego, które katecheci powinni uwzględniać podczas zajęć prowadzonych zarówno w szkole, jak i w parafii, brzmi: *Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię*. Symbolem - znakiem, wokół której powinny się koncentrować cele i treści katechezy - jest krzyż. Jako słowo-klucz autorzy Programu zaproponowali *metanoię* - nawrócenie (oczyszczenie i oświecenie).

Nie rezygnując z rozpoczętych w ubiegłym roku działań zmierzających do przyjęcia i ożywienia osobistej wiary w Syna Bożego zakorzenionej w łasce chrztu świętego, która owocuje zaangażowaniem w życie wspólnoty i świadectwem życia chrześcijańskiego, obecnie pragniemy zwrócić uwagę na

następujące priorytety:

- dojrzała wiara - budowanie i pogłębianie relacji z Bogiem przez poznanie Go i życie wiarą;
- nawrócenie - odkrywanie tajemnicy grzechu w celu doświadczenia Bożego Miłosierdzia w Sakramencie pojednania i pokuty oraz podjęcia pokuty i wynagrodzenia za grzechy;
- radość i nadzieja - poznawanie źródeł radości i nadziei, jak daje Pan, oraz odnowienie zapału misyjnego.
- W przepowiadaniu katechetycznym należy zwrócić uwagę na następujące elementy:

martyria

- ukazać konsekwencje przyjętego chrztu,
- odsłonić tajemnicę grzechu i nawrócenia,
- pokazać przykłady mocy słowa Bożego, które przemienia człowieka;

liturgia

- pogłębić w katechizowanych rozumienie pokuty, postu i pokutnego charakteru piątku,
- przygotować ich do bardziej pogłębionego przeżywania sakramentu pokuty - II forma sakramentu pokuty ze wspólnym przygotowaniem i indywidualnym rozgrzeszeniem,
- przygotować na nowo do właściwego przeprowadzenia rachunku sumienia,
- zachęcić uczniów do udziału w nabożeństwach pierwszych piątków i pierwszych sobót miesiąca,
- uzasadnić uczniom potrzebę kierownictwa duchowego,
- bardziej zaakcentować znak krzyża, zachęcić do przeżywania Drogi Krzyżowej nie tylko w okresie Wielkiego Postu (tak czynił np. św. Jan Paweł II),
- ożywić potrzebę udziału uczniów w nabożeństwach pasyjnych,
- przygotować do bardziej pogłębionego przeżycia Święta Podwyższenia Krzyża Świętego,
- zachęcić do adoracji Pana Jezusa w Wielki Piątek,

przygotować uczniów do adoracji i uczestniczyć w niej z nimi;
diakonia

- zwrócić uwagę na obecność krzyża w każdym chrześcijańskim domu,
- podjąć się z uczniami odnowienia krzyży przydrożnych,
- wyjaśnić, czym są praktyki pokutne i wynagradzające, a także zachęcić do ich realizowania.

Każda jednostka katechetyczna powinna nawiązywać do tych myśli wiodących i koncentrować się na nich. W przepowiadaniu katechetycznym w obecnym roku powinny się znaleźć następujące treści: *mysterium iniquitatis*, wiara, która przemienia życie, nawrócenie oraz pojednanie i pokuta. W katechezie należy poruszyć następujące zagadnienia: Na czym polega i w czym się przejawia wiara dojrzała? Na czym polega mistagogia? Wiara rodzi się ze słyszenia, a słowo Chrystusa jest tym, co się słyszy. Na czym polega nawrócenie, proces nieustannego nawracania się (dynamika procesu nawrócenia). Tajemnica grzechu w kontekście i świetle Bożej miłości. Dowartościowanie sakramentu pokuty i pojednania. Działania pokutne i czyny wynagradzające za grzechy. Wiara w Ewangelię a wiara Ewangelii, czyli słowu Bożemu. Owoce nawrócenia. Czym jest nadzieja chrześcijańska i jakie są jej źródła?

W tym kontekście katecheta powinien rozważyć sprawę własnego duszpasterskiego i misyjnego nawrócenia, ukazywać ewangeliczne orędzie zbawcze jako źródło radości, a nie kłaść nacisk na konieczność nauczania się wiadomości religijnych czy na ciężar które chrześcijanin ma dźwigać. Katecheta powinien kształtować w uczniach postawę zawierzenia i zaufania Panu Bogu - istotny jest w tym względzie wymiar świadectwa katechety. Ma to wszystko prowadzić do odnowy w uczniach zapału misyjnego i odwagi wyjścia na peryferie.

Katecheta ma pomóc uczniom w odpowiedzi na pytania związane z treścią obecnego roku duszpasterskiego, a w szczególności: *Na czym polega i w czym się wyraża dojrzała*

wiara? Jak daleko mi do dojrzałości w wierze? W jaki sposób wiara przemienia moje codzienne życie? Czy ma na nie jakikolwiek wpływ? W czym powinna się przejawiać moja wiara na co dzień? Czym jest w swojej istocie nawrócenie? Czy właściwie odkrywam tajemnicę osobistego grzechu i zwracam się z ufnością do Boga, by uzyskać Jego miłosierdzie? Czy doceniam sakrament pokuty i pojednania i regularnie z niego korzystam? Czy jest on dla mnie zwyczajnym środkiem procesu nawracania się, trwającego przez całe życie? Czy korzystanie z tego sakramentu łączy się z wynagrodzeniem za popełnione grzechy? Czy bliskość Boga, więź z Chrystusem i odzyskiwanie na nowo przyjaźni z Nim są dla mnie źródłem radości i nadziei? Czy wreszcie moja więź z Chrystusem odnawia we mnie zapał misyjny - skłania a dawania świadectwa wiary? W jakim stopniu wyznawana przeze mnie wiara ma wpływ na życiowe decyzje, które podejmuję?

Realizacji tegorocznego programu powinny towarzyszyć określone celebracje. W dalszym ciągu zachęcamy, by podczas zajęć katechetycznych prowadzonych w szkole stosować – kiedy to możliwe - metody liturgiczne (np. metoda celebracji, czuwania, kontemplacji modlitewnej, adoracji krzyża, medytacja ikony - oczywiście z uwzględnieniem warunków szkolnych - częstsza ekspozycja i uroczyste czytanie Pisma Świętego). Na szczególną uwagę w obecnym roku zasługują celebracje ze znakiem krzyża. Koniecznie trzeba na nowo odkryć wartość i bardziej docenić poprawnie prowadzone nabożeństwa pokutne. W obecności krzyża w sali katechetycznej warto od czasu do czasu przeprowadzić z uczniami refleksję prowadzącą do rachunku sumienia. Należy tak często, jak to możliwe, wskazywać na krzyż i odnosić się do niego w refleksji katechetycznej. Warto również zadbać o wygląd tego krzyża i jego właściwe wyeksponowanie przynajmniej w sali katechetycznej.

Autorzy Programu proponują ponadto stosowanie obrzędu „Effatha”. Obrzęd ten ma nam na nowo uświadomić, że

Jezus przychodzi do nas, aby otworzyć nam uszy, byśmy mogli słuchać. Otwarcie uszu, rozwiązanie języka, otwarcie serca na Boga i drugiego człowieka to dar Chrystusa, który owocuje w nas zmianą dotychczasowego życia. Już nie można być tylko dla siebie, gdyż otwiera się droga życia dla drugich, na której człowiek jest gotów tracić swoje życie. Chodzi o to, by nasze zmysły otworzyły się na przyjście Króla chwały. Bóg wielokrotnie wzywał swój lud do posłuszeństwa Jego słowu. Tylko ten, kto ma otwarte ucho, potrafi trwać w posłuszeństwie Bogu. Celebrans dotyka kciukiem prawego i lewego ucha uczestnika nabożeństwa oraz zamkniętych warg, mówiąc: „Effatha, to znaczy: Otwórz się, abyś wyznał wiarę, którą usłyszałeś, na chwałę i uwielbienie Boga”.

Dość często w kontekście nowej ewangelizacji pojawia się sprawa duszpasterskiego nawrócenia katechety. Najogólniej rzecz ujmując, owo nawrócenie polega na takim ukierunkowaniu działań nauczyciela, by prowadziły one nie tylko do zachowania „status quo” - by nikogo nie „ubywało” z zajęć - ale i przyprowadzały tych, którzy odeszli lub którzy wahają się przed podjęciem decyzji o zaangażowaniu w życie wiary. Radość powinno przynosić katechecie nie tylko to, że uczniowie nie odchodzą, nie rezygnują z prowadzonych zajęć, ale wracają, gdy słyszą, że ciekawie je prowadzi i że potrafi wskazać na życiowe ukierunkowanie przekazywanych treści teologicznych, które są przydatne w życiu, a nie tylko których trzeba nauczyć się na pamięć.

Źródło: Komisja Duszpasterstwa KEP, Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa, Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017, Poznań 2014, s. 31 nn.

3. OŚWIADCZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KEP

Z Ministerstwa Edukacji Narodowej dochodzą ostatnio wezwania do zachowania neutralności w szkołach. Nauczyciel, który nie zachowuje neutralności, łamie prawo – grozi pani minister. Jej zdaniem nauczyciel, który podpisałby Deklarację Wiary i będzie się stosował do przepisów w niej zawartych, powinien się liczyć z reakcją dyrektora szkoły, organu prowadzącego i wojewody, który uruchomi postępowanie dyscyplinarne wobec takiego nauczyciela; nauczyciel, który podpisałby Deklarację Wiary, łamałby Konstytucję, która mówi, że wszyscy obywatele mają takie same prawa i obowiązki bez względu na wyznanie i światopogląd, oraz przepisy Karty Nauczyciela. Pani minister przywołała artykuł 6. Karty, w którym zapisano, że „nauczyciel obowiązany jest [...] kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka oraz dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów”.

a. W odpowiedzi na te groźby pragnę zauważyć, że w Konstytucji RP nie istnieje sformułowanie „neutralność światopoglądowa”. Konstytucja mówi natomiast o bezstronności religijnej i światopoglądowej władzy publicznej i państwowej (Konstytucja RP, art. 25 ust. 2: „...Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych...”). W myśl tego przepisu organy administracji państwowej mają być bezstronne wobec światopoglądu nauczycieli, rodziców i dzieci, a więc nie mogą narzucać im własnego światopoglądu.

W tej sprawie zabrała głos Rada Społeczna przy Arcybiskupie Poznańskim (10.12.2010). Zwraca ona uwagę na to, że dzisiaj źródłem wielu nieporozumień jest teoretycznie poprawna zasada aksjologicznej bezstronności (neutralności) państwa. Postanowienie Konstytucji RP, art. 25 ust. 2 pozornie brzmi bardzo przekonująco. Ma jednak poważną wadę: jest niemożliwy do spełnienia. Stanowi pustą deklarację. Władze publiczne nie mogą bowiem uchylać się od zajmowania stanowiska w sprawach o fundamentalnym znaczeniu nie tylko dla życia poszczególnych osób, ale także dla wspólnot, które tworzą lub w których żyją obywatele. Chodzi tu o już obowiązujące, czy dopiero proponowane regulacje prawne dotyczące np. ochrony życia, związków homoseksualnych, życia rodzinnego, treści programów szkolnych, wielu spraw związanych z etyką, sumieniem, religią itd. Gdyby w sprawach nauczania religii Państwo miało być rzeczywiście bezstronne, to nie powinno się tymi sprawami w ogóle zajmować (np. zakazywać, czy nakazywać czeokolwiek w tym zakresie). Jest to jednak niemożliwe. Wymagają tego różne względy organizacyjne, finansowe, ale przede wszystkim ideowe, wynikające z woli zainteresowanych.

Każde stanowisko wynika z jakiegoś światopoglądu i ma konsekwencje w sferze światopoglądowej. Państwo wkraczając na te obszary nigdy nie jest bezstronne. Musi bowiem oprzeć się na określonym światopoglądzie. W naszym kręgu kulturowym, w tym zwłaszcza w Polsce, najczęściej ma do wyboru albo światopogląd materialistyczny (ateistyczny), albo światopogląd oparty na chrześcijaństwie. Innej możliwości w praktyce nie ma. Dotyczy to większości najważniejszych problemów związanych z przekonaniami religijnymi, światopoglądowymi i filozoficznymi obywateli, które każde państwo zmuszone jest jakoś regulować prawnie. Jeżeli np. państwo obejmuje ochroną prawną cały proces ludzkiego życia, albo legalizuje przerywanie tego życia w arbitralnie określonym przez siebie momencie, sytuacji

ekonomicznej, czy zdrowotnej lub pozostawia osobom trzecim decyzję o życiu innych, to nie można nazywać tego bezstronnością prawodawcy. Prawodawca może jedynie zastępować rozwiązania oparte na jednym światopoglądzie regulacjami zgodnymi z innym światopoglądem. Musi jednak zawsze stanąć po stronie określonych poglądów.

b. To właśnie jest źródłem konfliktów sumienia u ludzi prawych. Bo chociaż większość zgadza się co do świeckiego charakteru państwa, co do tego, że państwo powinno mieć charakter świecki, to jednak niektórzy utożsamiają świeckość z laicyzmem, który postuluje zamknięcie religii w sferze życia prywatnego jednostki, co w praktyce oznacza czynną ateizację. Zasada świeckości państwa powinna być rozumiana jedynie w ten sposób, że władze publiczne nie będą narzucały obywatelom wyznawania określonej religii lub ideologii. Świeckość państwa nie polega zatem na usuwaniu krzyży z przestrzeni publicznej lub religii ze szkół, ale raczej na dbaniu o to, aby nie było dyskryminacji z powodu światopoglądu.

W spotkaniu z laicyzmem człowiek ma zawsze prawo działać zgodnie z sumieniem i wolnością, by osobiście podejmować decyzje moralne. Nie jest to nowa zasada. Król wywodzący się z dynastii Jagiellonów, Zygmunt II August, gdy w Europie wprowadzono prawa zniewalające swobodę religijną oraz łamano wolność sumienia, powiedział do swoich poddanych: „Nie jestem panem waszych sumień”. Była to polska odpowiedź na nowinki ideologii zwanej: „czyja władza, tego religia”.

Człowieka „nie wolno więc zmuszać, aby postępował wbrew swojemu sumieniu. Ale nie wolno mu też przeszkadzać w postępowaniu zgodnie z własnym sumieniem, zwłaszcza w dziedzinie religijnej” (*Dignitatis humanae*, 3). Każdy z nas ma sumienie, aby działać zgodnie z prawym sumieniem, czyniąc dobro i unikając zła. Sumienie moralne wymaga umiejętności słuchania głosu prawdy, bycia posłusznym jego

wskazówkom. Prawdziwa wartość życia jednostki oraz życia społecznego zależy od prawego sumienia każdego człowieka, od zdolności każdego i wszystkich do rozpoznania dobra, oddzielenia go od zła i cierpliwego starania się, aby je realizować. Wierność sumieniu, mimo wielkich nacisków otoczenia, kształtuje ludzi dużego formatu. „Jeśli sumienie – zgodnie z przeważającym dziś myśleniem spycha się wraz z religią i moralnością do sfery tego, co subiektywne – na kryzys Zachodu nie ma lekarstwa, a Europa skazana jest na regres. Jeśli jednak sumienie odkrywa się na nowo jako miejsce słuchania prawdy i dobra, odpowiedzialności przed Bogiem i braćmi w człowieczeństwie, która jest siłą przeciw wszelkiej dyktaturze, to wówczas jest nadzieja na przyszłość” (Benedykt XVI, Zgrzeb, 5.06.2011).

Gdy dochodzi do konfliktu między dobrze uformowanym sumieniem a prawem stanowionym, obywatel ma zawsze prawo do sprzeciwu sumienia. „Obywatel nie jest zobowiązany w sumieniu do przestrzegania zarządzeń władz cywilnych, jeżeli są one sprzeczne z wymogami porządku moralnego, z podstawowymi prawami osób lub wskazaniem Ewangelii (Katechizm Kościoła Katolickiego, 2242).

Niesprawiedliwe prawa stawiają ludzi moralnie prawych w obliczu dramatycznych problemów sumienia: gdy wymaga się od nich współpracy [kolaboracji] w działaniach moralnie złych, mają oni obowiązek odmówić uczestnictwa w tych działaniach (Jan Paweł II, Encyklika *Evangelium vitae*, 73). Odmowa ta jest nie tylko obowiązkiem moralnym, lecz także podstawowym prawem człowieka, które właśnie dlatego, że jest prawem człowieka, powinno być uznawane i chronione przez prawo cywilne: „Kto powołuje się na sprzeciw sumienia, nie może być narażony nie tylko na sankcje karne, ale także na żadne inne ujemne konsekwencje prawne, dyscyplinarne, materialne czy zawodowe” (KNSK, 399; Jan Paweł II, Encyklika *Evangelium vitae*, 74).

Stanowczym nakazem sumienia jest nie podejmowanie formalnego współdziałania [kolaboracji formalnej] w tych praktykach, które co prawda zostały dopuszczone przez prawodawstwo cywilne, ale są sprzeczne z prawem Bożym. Takiego współdziałania nie wolno nigdy usprawiedliwiać, ani powołując się na poszanowanie wolności innych ludzi, ani też opierając się na fakcie, że prawo cywilne je przewiduje i nakazuje. Nikt nie może się uchylić od odpowiedzialności moralnej za popełnione przez siebie czyny (por. Rz 2,6; 14,12)”.

Gdyby więc ministerstwo zmierzało w tym kierunku, by pod pozorem bezstronności szkoły wprowadzać do niej skrajnie ideologiczne programy nauczania, stojące w sprzeczności z godnością człowieka, z Konstytucją (art. 48 i 53), zdrowym rozsądkiem i przekonaniem rodziców oraz ignorując to, że ani społeczeństwo, ani państwo nie powinny zmuszać nikogo do działania wbrew jego sumieniu ani zabraniać zgodnego z nim działania, to istotnie samo przyczynia się do tworzenia realnych przesłanek do niepokoju w szkole.

Abp Stanisław Gądecki
Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
31 lipca 2014 r.

**1. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI
NARODOWEJ Z DNIA 14 KWIETNIA 1992 R.
W SPRAWIE WARUNKÓW I SPOSOBU
ORGANIZOWANIA NAUKI RELIGII
W PUBLICZNYCH PRZEDSZKOLACH
I SZKOŁACH.**

(Dz.U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.)

Po zmianach z 25 marca 2014 r. – zmiany zostały wytuszczone

Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 i z 1992 r. Nr 26, poz. 113) zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. W publicznych przedszkolach organizuje się, w ramach planu zajęć przedszkolnych, naukę religii na życzenie rodziców (opiekunów prawnych). W publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, zwanych dalej «szkołami», organizuje się w ramach planu zajęć szkolnych naukę religii i etyki:

1) w szkołach podstawowych i gimnazjach - na życzenie rodziców (opiekunów prawnych),

2) w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych - na życzenie bądź rodziców (opiekunów prawnych), bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu religii i etyki decydują sami uczniowie.

2. Życzenie, o którym mowa w ust. 1, jest wyrażane w formie pisemnego oświadczenia. Oświadczenie nie musi być ponawiane w kolejnym roku szkolnym, może jednak zostać zmienione.

3. Uczestniczenie lub nieuczestniczenie w przedszkolnej albo szkolnej nauce religii lub etyki nie może być powodem dyskryminacji przez kogokolwiek w jakiegokolwiek formie.

§ 2.

1. Przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów danej klasy lub oddziału (wychowanków grupy przedszkolnej). Dla mniejszej liczby uczniów w klasie lub oddziale (wychowanków w grupie) lekcje religii w przedszkolu lub szkole powinny być organizowane w grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej.

2. Jeżeli w przedszkolu lub szkole na naukę religii danego wyznania lub wyznań wspólnie nauczających zgłosi się mniej niż siedmiu uczniów (wychowanków), organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w porozumieniu z właściwym kościołem lub związkiem wyznaniowym, organizuje naukę religii w grupie międzyszkolnej lub w pozaszkolnym (pozaprzedzkolnym) punkcie katechetycznym.

3. Jeżeli w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaprzedzkolnym) punkcie katechetycznym uczestniczą uczniowie szkół (wychowankowie przedszkoli) prowadzonych przez różne organy, organy te ustalają, w drodze porozumienia, zasady prowadzenia grup lub punktów katechetycznych.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w ramach posiadanych środków, może - na wniosek kościoła lub związku wyznaniowego - zorganizować nauczanie religii danego wyznania w sposób odmienny niż określony w ust. 1-3.

5. Dopuszcza się nieodpłatne udostępnienie sal lekcyjnych na cele katechetyczne, w terminach wolnych od zajęć szkolnych, kościołom i związkom wyznaniowym również nie organizującym nauczania religii w ramach systemu oświatowego.

§ 3.

1. Uczniom, których rodzice lub którzy sami wyrażą takie życzenie zgodnie z § 1 ust. 1, szkoła organizuje zajęcia z etyki w oparciu o programy dopuszczone do użytku w szkole zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22a ust. 8 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

2. W zależności od liczby zgłoszonych uczniów zajęcia z etyki są organizowane zgodnie z § 2 ust. 1-3. Organizacja zajęć z etyki nie wymaga porozumienia, o którym mowa w § 2 ust. 2.

3. Szkoła jest obowiązana zapewnić w czasie trwania lekcji religii lub etyki opiekę lub zajęcia wychowawcze uczniom, którzy nie korzystają z nauki religii lub etyki w szkole.

§ 4.

Nauczanie religii odbywa się na podstawie programów opracowanych i zatwierdzonych przez właściwe władze kościołów i innych związków wyznaniowych i przedstawionych Ministrowi Edukacji Narodowej do wiadomości. Te same zasady stosuje się wobec podręczników do nauczania religii.

§ 5.

1. Przedszkole lub szkoła zatrudnia nauczyciela religii, katechetę przedszkolnego lub szkolnego, zwanego dalej «nauczycielem religii», wyłącznie na podstawie imiennego pisemnego skierowania do danego przedszkola lub szkoły, wydanego przez:

1) w przypadku Kościoła Katolickiego - właściwego biskupa diecezjalnego,

2) w przypadku pozostałych kościołów oraz innych związków wyznaniowych - właściwe władze zwierzchnie tych kościołów i związków wyznaniowych.

2. Cofnięcie skierowania, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne z utratą uprawnień do nauczania religii w danym przedszkolu lub szkole. O cofnięciu skierowania właściwe władze kościołów lub innych związków

wyznaniowych powiadamiają dyrektora przedszkola lub szkoły oraz organ prowadzący. Na okres pozostały do końca roku szkolnego kościół lub inny związek wyznaniowy może skierować inną osobę do nauczania religii, z tym że równocześnie pokrywa on koszty z tym związane.

3. Nauczyciel religii prowadzący zajęcia w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym albo uczący na terenie kilku szkół lub przedszkoli jest zatrudniany przez dyrektora szkoły lub przedszkola wskazanego przez organ prowadzący, o którym mowa w § 2 ust. 2, lub przez organ wskazany w porozumieniu, o którym mowa w § 2 ust. 3.

4. Nauczycieli religii zatrudnia się zgodnie z Kartą Nauczyciela.

§ 6.

Kwalifikacje zawodowe nauczycieli religii określają odpowiednio Konferencja Episkopatu Polski Kościoła Katolickiego oraz właściwe władze zwierzchnie kościołów lub innych związków wyznaniowych - w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej.

§ 7.

1. Nauczyciel religii wchodzi w skład rady pedagogicznej szkoły, nie przyjmuje jednak obowiązków wychowawcy klasy.

2. Nauczyciel religii ma prawo do organizowania spotkań z rodzicami swoich uczniów również poza wyznaczonymi przez szkołę lub przedszkole zebraniemi ogólnymi, wcześniej ustalając z dyrektorem szkoły lub przedszkola termin i miejsce planowanego spotkania.

3. Nauczyciel religii może prowadzić na terenie szkoły organizacje o charakterze społeczno-religijnym i ekumenicznym na zasadach określonych w art. 56 ustawy o systemie oświaty. Z tytułu prowadzenia organizacji nie przysługuje mu dodatkowe wynagrodzenie.

4. Nauczyciel religii ma obowiązek wypełniania dziennika szkolnego.

5. Nauczyciel religii uczący w grupie międzyklasowej (międzyoddziałowej), międzyszkolnej oraz w punkcie katechetycznym ma obowiązek prowadzić odrębny dziennik zajęć, zawierający te same zapisy, które zawiera dziennik szkolny.

§ 8.

1. Nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych (właściwych dla danego poziomu nauczania) lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła Katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.

2. Tygodniowy wymiar godzin etyki ustala dyrektor szkoły.

§ 9.

1. Ocena z religii lub etyki umieszczana jest na świadectwie szkolnym bezpośrednio po ocenie ze sprawowania. W celu wyeliminowania ewentualnych przejawów nietolerancji nie należy zamieszczać danych, z których wynikałoby, na zajęcia z jakiej religii (bądź etyki) uczeń uczęszczał.

2. Ocena z religii (etyki) nie ma wpływu na promowanie ucznia do następnej klasy.

3. Ocena z religii (etyki) jest wystawiana według skali ocen przyjętej w danej klasie.

4. Uczniowie korzystający z nauki religii lub etyki organizowanej przez organy prowadzące szkoły zgodnie z § 2 ust. 2-4 i § 3 ust. 2 otrzymują ocenę z religii (etyki) na świadectwie wydawanym przez szkołę, do której uczęszczą, na podstawie zaświadczenia katechety lub nauczyciela etyki.

§ 10.

1. Uczniowie uczęszczający na naukę religii uzyskują trzy kolejne dni zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia rekolekcji wielkopostnych, jeżeli religia lub wyznanie, do którego należą, nakłada na swoich członków tego rodzaju

obowiązek. Pieczę nad uczniami w tym czasie zapewniają katecheci. Szczegółowe zasady dotyczące organizacji są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a szkołą.

2. O terminie rekolekcji dyrektor szkoły powinien być powiadomiony co najmniej miesiąc wcześniej.

3. Jeżeli na terenie szkoły prowadzona jest nauka religii więcej niż jednego wyznania, kościoły i związki wyznaniowe powinny dążyć do ustalenia wspólnego terminu rekolekcji wielkopostnych.

§ 11.

1. Do wizytowania lekcji religii upoważnieni są odpowiednio wizytatorzy wyznaczeni przez biskupów diecezjalnych Kościoła Katolickiego i właściwe władze zwierzchnie pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Lista tych osób jest przekazana do wiadomości organom sprawującym nadzór pedagogiczny.

2. Nadzór pedagogiczny nad nauczaniem religii i etyki, w zakresie metodyki nauczania i zgodności z programem prowadzą dyrektor szkoły (przedszkola) oraz pracownicy nadzoru pedagogicznego, na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

3. W uzasadnionych przypadkach wnioski wynikające ze sprawowania nadzoru pedagogicznego mogą być przekazywane odpowiednio biskupowi diecezjalnemu Kościoła Katolickiego oraz właściwym władzom zwierzchnim pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.

§ 12.

W pomieszczeniach szkolnych może być umieszczony krzyż. W szkole można także odmawiać modlitwę przed i po zajęciach. Odmawianie modlitwy w szkole powinno być wyrazem wspólnego dążenia uczniów oraz taktu i delikatności ze strony nauczycieli i wychowawców.

§ 13.

1. Tracą moc:

1) instrukcja Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 1990 r. dotycząca powrotu nauczania religii do szkoły w roku szkolnym 1990/91,

2) instrukcja Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 1990 r. dotycząca powrotu nauczania religii do szkoły w roku szkolnym 1990/91, określająca zasady współdziałania z kościołami i związkami wyznaniowymi poza Kościołem Rzymskokatolickim,

3) decyzja nr 25 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 1991 r., z zastrzeżeniem ust 2.

2. Do czasu wydania zarządzeń przewidzianych w przepisach o stosunku Państwa do poszczególnych kościołów i związków wyznaniowych zachowują moc instrukcje wymienione w ust. 1 odnośnie do nauki religii w przedszkolach i w zakładach opiekuńczo-wychowawczych.

§ 14.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 9, który wchodzi w życie z dniem 1 września 1992 r.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2014 r

2. ETYKA NAWET DLA JEDNEGO UCZNIĄ – ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ TRAFIŁO DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Minister Edukacji Narodowej Joanna Kluzik-Rostkowska skierowała do konsultacji projekt rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach z dnia 14 kwietnia 1992 r. Zmiana zapisów rozporządzenia wynika z konieczności wykonania wyroku z dnia 15 czerwca 2010 r. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) w Strasburgu w sprawie Grzelak przeciwko Polsce (skarga 7710/02). Nowelizacja

rozporządzenia dotyczy wyłącznie kwestii wynikającej z treści wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Główną zmianą merytoryczną - związaną z koniecznością wykonania wyroku - stanowi skreślenie zdania, uzależniającego możliwość utworzenia grupy międzyszkolnej lub pozaszkolnego punktu katechetycznego od zgłoszenia co najmniej trzech uczniów. Wprowadzenie tej zmiany pozwoli zapewnić naukę etyki każdemu uczniowi zainteresowanemu udziałem w zajęciach z tego przedmiotu. Wyeliminuje jednocześnie wskazane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka przypadki odmowy zorganizowania zajęć z etyki przez szkołę lub organ prowadzący ze względu na brak wymaganej liczby uczniów.

Pozwoli również zapewnić udział w zajęciach z religii tym uczniom, którzy z racji przynależności do niewielkich liczebnie kościołów lub związków wyznaniowych o uregulowanej w Rzeczypospolitej Polskiej sytuacji prawnej, nie mogą obecnie korzystać z przysługujących im praw konstytucyjnych.

Kolejna zmiana polega na doprecyzowaniu formy wyrażania życzenia (w miejsce oświadczenia wyrażanego w najprostszej formie wprowadza się oświadczenie w formie pisemnej, z zachowaniem dotychczasowej możliwości jego zmiany). Pisemne oświadczenia zawierać będą informację o tym kto będzie chodził na religię, a kto na etykę (lub na oba przedmioty jednocześnie). Deklarację w każdym momencie będzie można wycofać. Obecnie jest tak, że najczęściej wymagane są jedynie oświadczenia pisemne od osób, które chcą by ich dzieci chodziły na etykę. Bywa, że wszystkie oświadczenia mają jedynie formę ustną. Kiedy jednak szkoła odmawia zajęć z etyki trudno dociec ile w istocie dzieci chciało z tych lekcji korzystać. To m.in. z tego powodu etyka jest obecnie trudno dostępna. Znowelizowane rozporządzenie powinno wejść w życie do końca marca 2014 r.

3. KTO MOŻE UCZYĆ ETYKI?

W związku z pojawiającymi się pytaniami dotyczącymi kwalifikacji nauczycieli do nauczania przedmiotu etyka, uprzejmie wyjaśniamy, że stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 2013 r. poz. 1207), stanowisko nauczyciela etyki może zajmować osoba, która ukończyła odpowiednio:

- studia wyższe (licencjackie lub magisterskie) na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub

- studia wyższe (licencjackie lub magisterskie) na kierunku, którego zakres, określony w standardzie kształcenia dla tego kierunku studiów w grupie treści podstawowych i kierunkowych, obejmuje treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub

- studia wyższe (licencjackie lub magisterskie) na kierunku (specjalności) innym,

- a ponadto ukończyła studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Z uwagi na powyższe, w szkołach podstawowych, gimnazjach i w szkołach ponadgimnazjalnych zajęcia z etyki może prowadzić nauczyciel, który ukończył studia wyższe w zakresie filozofii lub etyki, lub ukończył inne studia wyższe i studia podyplomowe w tym zakresie i posiada przygotowanie pedagogiczne. Możliwe jest również – na podstawie ww. przepisów – powierzenie prowadzenia zajęć z etyki

nauczycielowi, który ukończył studia wyższe w innym zakresie niż filozofia/etyka, jeśli ich program obejmował treści nauczanego w szkole przedmiotu etyka, w zakresie wynikającym z podstawy programowej przedmiotu, określone dla danego etapu edukacyjnego.

Decyzje w zakresie organizacji pracy szkoły lub placówki, w tym o powierzeniu nauczycielowi prowadzenia określonych zajęć, podejmuje dyrektor, który stosownie do art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) jest kierownikiem zakładu pracy dla zatrudnionych w szkole lub placówce nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami.

Dyrektor szkoły, oceniając kwalifikacje nauczyciela do nauczania przedmiotu etyka, uwzględnia zakres treści nauczania wynikający z podstawy programowej tego przedmiotu.

Biorąc pod uwagę zakres treści przedmiotu etyka określony w podstawie programowej dla I, II i III etapu edukacyjnego, można przyjąć, że w klasach I-III szkoły podstawowej zajęcia z etyki może prowadzić również nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, natomiast w klasach IV-VI szkoły podstawowej i gimnazjum również nauczyciel, który w trakcie studiów wyższych zrealizował zajęcia z zakresu filozofii lub etyki.

Źródło:

<http://www.men.gov.pl/index.php/aktualnosci/wizyty-krajowe-i-zagraniczne-ministra/1040-komunikat-dotyczacy-kwalifikacji-nauczycieli-do-nauczania-przedmiotu-etyka>

UWAGA: Warto przypomnieć, że absolwenci teologii mieli w programie studiów min. 240 godzin z filozofii i etyki.

IV.

WIADOMOŚCI KOMISJI WYCHOWANIA KEP

1. BEZPŁATNY PODRĘCZNIK DLA UCZNIÓW KLAS PIERWSZYCH

W związku z wprowadzeniem przez MEN bezpłatnego podręcznika dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych pojawiły się problemy zgłaszane przez katechetów. Dotyczą one głównie tego, że dyrektorzy szkół wywieszają listy podręczników dla rodziców w nowym roku szkolnym bez podręcznika dla kl. I z religii. Na interwencję katechetów w tej sprawie żądają oświadczenia Wydziału Katechetycznego lub Biskupa Diecezjalnego, że rodzice mają sami płacić za podręcznik do kl. I szkoły podstawowej z religii. W związku z tym proponujemy przekazywać rodzicom następującą informację:

1. Wraz z pojawieniem się bezpłatnego podręcznika dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych nie uległy zmianie i obowiązują nadal przepisy dotyczące programów i podręczników do nauki religii. W myśl § 4 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz.U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.) „Nauczanie religii odbywa się na podstawie programów opracowanych i zatwierdzonych przez właściwe władze kościołów i innych związków wyznaniowych i przedstawionych Ministrowi Edukacji Narodowej do wiadomości. Te same zasady stosuje się wobec podręczników do nauczania religii”.

2. Podręcznik do religii dla uczniów klas pierwszych nie wchodzi w skład bezpłatnego podręcznika MEN. Bezpłatny

podręcznik MEN nie zawiera treści, które wynikają z „Programu nauczania religii”.

3. Zasady zaopatrywania się uczniów klas pierwszych szkół podstawowych w podręczniki do nauki religii i odpłatność za nie pozostają bez zmian.

ks. Marek Korgul
Sekretarz KWK

2. KOMUNIKAT KOMISJI WYCHOWANIA KATOLICKIEGO KEP W SPRAWIE PRZYGOTOWANIA DO SAKRAMENTÓW

1. W związku z rozpoczynającym się rokiem szkolnym Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski przypomina, że przygotowanie do przyjęcia sakramentów świętych: Pierwszej Komunii św., sakramentu pokuty i pojednania oraz bierzmowania odbywa się podczas systematycznej katechezy parafialnej oraz w trakcie lekcji religii w szkole.

2. Wynika z tego jednoznacznie, że uczestnictwo w zajęciach z etyki nie spełnia w żadnym zakresie wymogu przygotowania do wyżej wymienionych sakramentów św. i nie może być respektowane przy podejmowaniu decyzji o wyrażeniu zgody, co do ich przyjęcia.

W imieniu Komisji
bp Marek Mendyk
Przewodniczący

3. NOWELIZACJA IV PRZYKAZANIA KOŚCIELNEGO

Podczas 362. Zebrania Plenarnego KEP, które odbyło się w Wieliczce w dniach 21-22 czerwca 2013 roku, dokonano nowelizacji IV przykazania kościelnego.

CZWARTE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE:
„Zachowywać nakazane posty i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymywać się od udziału w zabawach”.

PIĘĆ PRZYKAZAŃ KOŚCIELNYCH

1. W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych.
2. Przynajmniej raz w roku przystąpić do Sakramentu Pokuty.
3. Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjmując Komunię świętą.
4. Zachowywać nakazane posty i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymywać się od udziału w zabawach.
5. Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła.

WYKŁADNIA DLA PIERWSZEGO, TRZECIEGO I CZWARTEGO PRZYKAZANIA KOŚCIELNEGO PIERWSZE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE:

„W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych”.

Na terytorium Polski, świętami nakazanymi poza niedzielami są:

- 1 stycznia, Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi
- 6 stycznia, Uroczystość Objawienia Pańskiego (tzw. Trzech Króli)
- czwartek po Uroczystości Trójcy Świętej, Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (tzw. Boże Ciało)

- 15 sierpnia, Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (Matki Bożej Zielnej)
- 1 listopada, Uroczystość Wszystkich Świętych
- 25 grudnia, Uroczystość Narodzenia Pańskiego (Boże Narodzenie).

W niedzielę oraz inne dni świąteczne nakazane wierni są zobowiązani uczestniczyć we Mszy świętej oraz powstrzymać się od wykonywania prac niekoniecznych, czyli tych prac i zajęć, które utrudniają:

- oddawanie Bogu czci,
- przeżywanie radości właściwej dniowi świątecznemu,
- korzystanie z należytego odpoczynku duchowego i fizycznego (zob. kan. 1247 KPK).

Nakazowi uczestniczenia we Mszy świętej czyni zadość ten, kto bierze w niej udział, gdziekolwiek jest odprawiana w obrządku katolickim (nie tylko rzymskim), bądź w sam dzień świąteczny, bądź też wieczorem dnia poprzedzającego (zob. kan. 1248 § 1 KPK).

Jeśli z braku kapłana lub z innej poważnej przyczyny nie można uczestniczyć w Eucharystii, zaleca się bardzo, ażeby wierni brali udział w liturgii Słowa, gdy jest ona odprawiana w kościele parafialnym lub innym świętym miejscu według przepisów wydanych przez biskupa diecezjalnego, albo poświęcali odpowiedni czas na modlitwę indywidualną w rodzinie lub grupach rodzin (zob. kan. 1248 § 2 KPK).

TRZECIE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE:

„Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjąć Komunię świętą.”

Okres Wielkanocy obejmuje czas od Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego do Niedzieli Zesłania Ducha Świętego.

- Podczas 205. Konferencji Episkopatu Polski Biskupów Diecezjalnych, która odbyła się w Warszawie, dnia 21 marca 1985 roku, Konferencja Episkopatu Polski ustaliła, że okres,

w którym obowiązuje czas Komunii wielkanocnej, obejmować będzie okres od Środy Popielcowej do Niedzieli Trójcy Świętej.

CZWARTE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE:

„Zachowywać nakazane posty i wstrzeźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymywać się od udziału w zabawach”.

- Post obowiązuje w Środę Popielcową i w Wielki Piątek wszystkich między osiemnastym a sześćdziesiątym rokiem życia (zob. KPK 1251-1252).

- Wstrzeźliwość od pokarmów mięsnych obowiązuje w Środę Popielcową oraz piątki całego roku z wyjątkiem uroczystości (zob. KPK 1251). Dotyczy wszystkich, którzy ukończyli czternasty rok życia. Zachęca się do zachowania wstrzeźliwości także w Wigilię Narodzenia Pańskiego.

- Uzasadniona niemożliwość zachowania wstrzeźliwości w piątek (np. zbiorowe żywienie) domaga się od chrześcijan podjęcia innych form pokuty.

- Powstrzymywanie się od zabaw sprzyja opanowaniu instynktów i sprzyja wolności serca (zob. KKK 2043). Obowiązuje we wszystkie dni Wielkiego Postu.

- Nowelizacja zapisu czwartego przykazania nie zmienia w niczym dotychczasowego charakteru każdego piątku jako dnia pokutnego, w którym katolicy powinni „modlić się, wykonywać uczynki pobożności i miłości, podejmować akty umartwienia siebie przez wierniejsze wypełnianie własnych obowiązków, zwłaszcza zaś zachowywać wstrzeźliwość” (zob. kan. 1249-1250). Wyjątkiem są jedynie przypadające wtedy uroczystości. Jeśli zatem w piątek katolik chciałby odstąpić ze słusznej przyczyny od pokutnego przeżywania tego dnia, winien uzyskać odpowiednią dyspensę.

Za zgodność:

+ Wojciech Polak Sekretarz Generalny KEP
Warszawa, dnia 14 marca 2014 r.

4. KOMUNIKAT KOMISJI WYCHOWANIA KATOLICKIEGO KEP W SPRAWIE PRZYGOTOWANIA DO SAKRAMENTÓW

1. W związku z rozpoczynającym się rokiem szkolnym Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski przypomina, że przygotowanie do przyjęcia sakramentów świętych: Pierwszej Komunii św., sakramentu pokuty i pojednania oraz bierzmowania odbywa się podczas systematycznej katechezy parafialnej oraz w trakcie lekcji religii w szkole.

2. Wynika z tego jednoznacznie, że uczestnictwo w zajęciach z etyki nie spełnia w żadnym zakresie wymogu przygotowania do wyżej wymienionych sakramentów św. i nie może być respektowane przy podejmowaniu decyzji o wyrażeniu zgody, co do ich przyjęcia.

W imieniu Komisji
bp Marek Mendyk
Przewodniczący

5. WSKAZANIA KOMISJI WYCHOWANIA KATOLICKIEGO DOTYCZĄCE KATECHEZY RODZICÓW I CHRZESTNYCH PRZED CHRZTEM DZIECKA

1. Wprowadzenie

Chrzest jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego. Z tego powodu jego przyjęcie winno wspierać odpowiednie przygotowanie. Kościół podejmując starożytną praktykę chrztu dzieci jest świadomy odpowiedzialności jaką nakłada ten sakrament na całą wspólnotę parafialną, a nade wszystko na rodziców i chrzestnych.

Wymaga to podjęcia wysiłku przygotowania rodziców i chrzestnych. Chodzi nie tylko o pomoc w podjęciu wszystkich zadań i wymogów związanych z udzielaniem dziecku chrztu, co było głównym przedmiotem dotychczasowej katechezy przedchrzcielnej, ale przede wszystkim o rozwój wiary samych rodziców i chrzestnych.

Niniejszy dokument - przypominając podstawowe prawdy związane z sakramentem chrztu dziecka i wynikające z jego przyjęcia zobowiązania - pragnie ukazać podstawowe założenia i sposoby realizacji katechezy rodziców i chrzestnych, jako jednej z form katechezy dorosłych.

2. Znaczenie sakramentu chrztu świętego

Chrzest jest źródłem i początkiem nowego życia w Chrystusie, z którego wyrasta całe życie chrześcijańskie. Wyzwała on z grzechu, jednoczy z Chrystusem oraz wszczepia w Kościół i uzdalnia do pełnienia jego misji. Chrzest, sakrament odrodzenia przez wodę i w słowie staje się bramą życia w Duchu i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów.

Chrzest jest sakramentem wiary (por. Mk 16, 16). Wiara wymagana do chrztu nie jest wiarą doskonałą i dojrzałą, jest zaczątkiem, który trzeba rozwijać poprzez osobiste zaangażowanie ochrzczonego.

3. Potrzeba pogłębiania świadomości chrzcielnej

Wobec wielkości sakramentu chrztu zadaniem Kościoła jest ukazywanie jego znaczenia. Chodzi o to, aby wierni pogłębiali swoją wiarę w rzeczywiste działanie Boga, mieli świadomość dokonującej się przemiany oraz konsekwencji wynikających z jego przyjęcia.

Tematyka sakramentu chrztu winna pojawiać się na różnych płaszczyznach działań duszpasterskich: w homiliach niedzielnych, zwłaszcza w Wielkim Poście oraz niedzieli Chrztu Pańskiego, a także w kazaniach okolicznościowych.

Jest ona, być także obecna w katechizacji dzieci i młodzieży. Do pouczenia wiernych o przepisach prawnych i liturgicznych, o przebiegu i formach udziału w liturgii można też wykorzystać ogłoszenia, podawane podczas niedzielnej liturgii, szczególnie w Adwencie i w Wielkim Poście. Wreszcie innym ważnym środkiem głoszenia nauki Kościoła o tym sakramencie i kształtowaniu właściwej postawy wiernych w odniesieniu do chrztu dzieci, jest samo sprawowanie liturgii sakramentu z udziałem wspólnoty parafialnej.

4. Znaczenie chrztu dzieci

Kościół już od pierwszych wieków chrzczył nie tylko dorosłych, lecz także dzieci. Dzieci, rodząc się z upadłą i skażoną grzechem pierworodnym naturą, również potrzebują nowego narodzenia w chrzcie, aby zostały wyzwolone z mocy ciemności i przeniesione do Królestwa wolności dzieci Bożych, do którego są powołani wszyscy ludzie. Czysta darmość łaski zbawienia jest szczególnie widoczna przy chrzcie dzieci. Gdyby Kościół i rodzice nie dopuszczali dziecka do chrztu zaraz po urodzeniu, pozbawialiby je bezcennej łaski stania się dzieckiem Bożym.

Pod nazwą „dzieci” rozumie się tych, którzy nie mogą sami wyznać swojej wiary, ponieważ jeszcze nie doszli do wieku rozeznania. Dzieciom nie należy odmawiać chrztu, choć same nie mogą wyznać wiary. Chrzcą się je „w wierze Kościoła”, wyznawanej publicznie przez rodziców i przez chrzestnych. Osoby te reprezentują zarówno Kościół lokalny, jak i całą społeczność Świętych i wierzących, Kościół Matkę, bo ona cała rodzi wszystkich i każdego z osobna.

Konsekwencją przyjętego przez dzieci chrztu jest wychowywanie w wierze, w której zostały ochrzczone. Działania wychowawcze rodziców i innych osób (chrzestni, wspólnota Kościoła) zmierzają do tego, by stopniowo je doprowadzać do poznania planu Bożego w Chrystusie tak, by mogły w świadomy sposób potwierdzić wiarę, w której zostały

ochrzczone. Z tych racji chrzest dzieci ze swej natury wymaga katechumenatu pochrzcielnego. Nie chodzi tylko o późniejsze nauczanie, lecz także o konieczny rozwój łaski chrztu w miarę dorastania osoby.

5. Przygotowanie rodziców i chrzestnych

Przy udzielaniu chrztu szczególną rolę pełnią rodzice i chrzestni. Oni nie tylko proszą o chrzest dla dziecka, ale też zobowiązują się pomagać mu rozwijać otrzymany dar Bożego życia. Do odpowiedniego przygotowania do chrztu zobowiązuje wierzących Kodeks Prawa Kanonicznego: rodzice dziecka chrzczonego, jak również chrzestni, powinni być należycie pouczeni o znaczeniu tego sakramentu i o związanych z nim obowiązkach. Proboszcz winien osobiście lub przez innych zatroszczyć się, ażeby rodziców właściwie przygotować pasterskimi pouczeniami a także wspólną modlitwą, zbierając razem po kilka rodzin oraz, gdy to możliwe, składając im wizytę.

Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzieleniu sakramentu chrztu świętego dzieciom z 1975 roku stwierdza: w celu udzielenia odpowiednich pouczeń o misterium chrztu, wychowaniu w wierze, o roli apostołskiego przykładu rodziców chrzestnych i o liturgii tego sakramentu należy przeprowadzić bezpośrednio katechezy przygotowawcze.

6. Cele i zadania katechezy przedchrzcielnej

Katecheza rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka jest formą katechezy dorosłych. Jej nadrzędnym celem – jak każdej formy katechezy - jest nie tylko spotkanie z Jezusem, ale zjednoczenie, a nawet głęboka z Nim zażyłość. Ma ona uświadomić katechizowanym, potrzebę dojrzałego przeżywania otrzymanej na swoim chrzcie wiary, co winno uwidaczniać się w nabywaniu odpowiednich postaw i zachowań. Celem działań jest coraz głębsze wprowadzanie dorosłych chrześcijan w styl życia chrześcijańskiego.

Obejmuje ono: przyjęcie prawd wiary, pogłębione uczestnictwo w życiu sakramentalnym i modlitewnym, codzienne życie zgodne z wyznawaną wiarą.

Cele katechezy przedchrzcielnej wyznaczają następujące zadania: ukazanie prawdy o chrzcie w kontekście historii zbawienia oraz życia poszczególnego chrześcijanina; ukazanie odpowiedzialności za rozwój wiary, nadziei i miłości w życiu ochrzczonego; budzenie troski o chrześcijańskie wychowanie i wskazanie sposobów jego realizacji; przygotowanie do czynnego udziału w obrzędzie chrztu świętego.

7. Treści katechezy

Dla realizacji wymienionych zadań i osiągnięcia wspomnianych celów katechezy przygotowującej rodziców i chrzestnych należy podejmować następujące treści:

- a) chrzest w perspektywie wiary Kościoła;
- b) liturgia obrzędu chrztu;
- c) rola i zadania rodziców w wychowaniu w wierze.

W przygotowywanych materiałach katechetycznych należy zawsze zawrzeć powyższe treści.

W świetle tych założeń przykładowa tematyka katechez mogłaby przedstawiać się następująco: 1) chrzest św. – nowe życie w Chrystusie; 2) życie wiarą we wspólnocie Kościoła; 3) rola i zadania rodziców w wychowaniu w wierze; 4) przygotowanie liturgiczne (liturgia obrzędu chrztu).

8. Sposoby realizacji

Ukazane wcześniej cele, zadania i treści można realizować w następujący sposób:

- a) Przygotowanie rodziców i chrzestnych mogłoby obejmować: trzy katechezy przed chrztem oraz instrukcję liturgiczną wprowadzającą w owocne przeżycie sakramentu.
- b) W katechezach chrzcielnych uczestniczą rodzice (opiekunowie) dziecka, a zachęceni do udziału w niej są także

chrzestni. Rodzice mogą uczestniczyć w katechezach jeszcze przed narodzeniem dziecka. Jeśli byłaby taka możliwość, choć jedno spotkanie z rodzicami mogłoby odbyć się w ich domu. W instrukcji liturgicznej uczestniczą rodzice dziecka i chrzestni.

c) Katechezy chrzcielne prowadzone są przez duszpasterzy oraz osoby świeckie odpowiednio przygotowane. Duszpasterze zasadniczo zajmują się przeprowadzeniem instrukcji liturgicznej, a odpowiednio przygotowani świeccy prowadzą katechezy.

d) Spotkania prowadzone przez osoby świeckie mogą być bardzo owocne - gdyż obok przekazu treści doktrynalnych - mogą stać się miejscem świadectwa i dzielenia nim. Dobre owoce mogą przynieść spotkania w małych grupach, z jednym czy z dwoma małżeństwami.

9. Sytuacje trudne

Doświadczenie duszpasterskie wskazuje, że sytuacje rodziców pragnących chrztu swojego dziecka bywają niekiedy bardzo skomplikowane. Najczęściej spotykaną trudnością jest nieuporządkowanie życia małżeńskiego rodziców dziecka (związki niesakramentalne, oraz osoby, które nie poczuwają się do jakichkolwiek trwałych związków). Prowadzący katechezę powinien uwzględnić zróżnicowane sytuacje życiowe uczestniczących w katechezie.

Roztropność duszpasterska wymaga, aby te sytuacje w odpowiedzialny sposób rozeznawać i podejmować właściwe rozwiązania, np. proponując dodatkowe katechezy.

10. Zakończenie

Katecheza rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka jest ważną formą katechezy dorosłych. Jej uczestnicy - pragnący dalszego pogłębienia swojej formacji - mogliby uczynić to poprzez zaangażowanie w inne formy katechezy dorosłych.

Niniejsze wskazania są podstawą do tworzenia wszelkiego rodzaju materiałów i pomocy katechetycznych. Wierność zawartym tu założeniom będzie podstawowym kryterium oceny tych materiałów przez władze kościelne.

6. CZWARTY „TYDZIEŃ WYCHOWANIA” W POLSCE

Tydzień Wychowania to inicjatywa Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski i Rady Szkół Katolickich. Ma podkreślić rolę wychowania, którego celem jest integralny rozwój człowieka.

Tydzień Wychowania nawiązuje do obchodzonych lokalnie kwartalnych dni modlitw za dzieci, młodzież i wychowawców. Tydzień Wychowania jest obchodzony zawsze w tygodniu, w którym wypada święto św. Stanisława Kostki, patrona dzieci i młodzieży (przypada ono 18 września).

Najbliższy Tydzień Wychowania pod hasłem „*Prawda fundamentem wychowania*” będzie miał miejsce w dniach **14-20 września 2014 r.** Już teraz zachęcamy do zapoznania się z materiałami dla rodziców, nauczycieli i katechetów, zamieszczonymi w zakładce „Materiały na IV Tydzień Wychowania”. Zapraszamy do śledzenia naszej strony: www.tydzienwychowania.pl. Materiały zostały także przekazane do każdej parafii.

INFORMACJE WNK

1. INFORMACJA DOTYCZĄCA I KOMUNII ŚW. W DIECEZJI ZIELONOGÓRSKO- GORZOWSKIEJ

Od roku szkolnego 2014/2015 I Komunia św. zostaje przesunięta do klasy III i przygotowanie do niej realizowane będzie według nowych programów i podręczników do religii. Dzieci do I Komunii św. pójdą wówczas w III klasie w roku 2017, dlatego w roku 2016 nie będzie I Komunii św., z wyjątkiem zorganizowanej dla niektórych dzieci tzw. wczesnej Komunii św.

2. PODRĘCZNIKI WYDAWNICTWA ŚW. STANISŁAWA

Informuje się, że od roku szkolnego 2014/15 dopuszcza się używanie podręczników wydawnictwa św. Stanisława BM z Krakowa do nauczania religii w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej. Szczegóły oferty podręcznikowej Wydawnictwa są dostępne na stronie: www.sklep.stanislawbm.pl

3. SIERPNIOWE REJONOWE DNI KATECHETYCZNE DLA KATECHETÓW ŚWIECKICH I SIÓSTR ZAKONNYCH

Temat: Wychowanie moralne w katechezie

20 sierpnia środa 2014 r. - GORZÓW WIELKOPOLSKI
Parafia pw. NMP Królowej Polski
ul. Żeromskiego 22

21 sierpnia czwartek 2014 r. - ZIELONA GÓRA

Parafia pw. Świętego Ducha

ul. Bułgarska 30

22 sierpnia piątek 2014 r. - GŁOGÓW

Dom "Uzdrowienia Chorych"

Cichych Pracowników Krzyża

ul. ks. Prałata L. Novarese 2

PROGRAM:

9.30 Msza św. pod przewodnictwem J.E. Biskupa
Diecezjalnego dra Stefana Regmunta

11.00 Wystąpienie Lubuskiego Kuratora Oświaty

11.45 Wykład: Wychowanie moralne w katechezie - ks. prof.
dr hab. Zbigniew Marek – Akademia Ignatianum w Krakowie

12.30 Przerwa

13.00 Prezentacja nowości katechetycznych - Wydawnictwa

13.30 Oferta metodyczna na nowy rok szkolny

13.45 Komunikaty Wydziału Nauki Katolickiej

14.00 Zakończenie i wydawanie zaświadczeń

4. REKOLEKCJE DLA KATECHETÓW ŚWIECKICH

Prowadzenie: o. Piotr Bałdyga OSB

Temat: *Odnowić wszystko w Chrystusie*

Terminarz rekolekcji 2014/15

Rokitno - 26.09. - 28.09.2014 r.

Głogów - 20.03. - 22.03.2015 r.

Paradyż – 01.07. - 03.07.2015 r.

Rekolekcje dla nauczycieli szkół katolickich

Rokitno - 26.09. - 28.09. 2014 r. (pielgrzymka nauczycieli do Rokitna)

5. WIZYTACJE KATECHETYCZNE

W roku szkolno-katechetycznym 2014/15 odbędą się kolejne wizytacje katechetyczne szkół i katechetów połączone z wizytacją kanoniczną parafii.

Na jesień 2014 r.:

1. Szprotawa – bp Stefan Regmunt
2. Rzepin – bp Tadeusz Lityński
3. Babimost – bp Paweł Socha

6. JESIENNE SPOTKANIA DEKANALNE KATECHETÓW

Informacje o terminie i miejscu Dekanalnego spotkania katechetów należy uzyskać od Księdza Proboszcza. Proszę pamiętać o podpisaniu listy obecności, którą Dziekan przesyła do WNK.

7. ANKIETY KATECHETYCZNE

Każdy uczący katecheta świecki i duchowny zobowiązany jest do wypełnienia corocznej ankiety katechetycznej. Wypełnione formularze do końca września oddaje się Proboszczowi, który w dwóch kopiach przekazuje je do Dekanalnego Referenta Katechetycznego. Jedna kopia dokumentacji pozostaje u Dekanalnego Referenta Katechetycznego, drugą, do 15 października Dekanalny Referent dostarcza do WNK.

Drugą, coroczną ankietę tzw. Katechetyczną Ankietę Zbiorczą wypełniają Księża Proboszczowie. Ankiety w dwóch kopiach przekazuje się do końca września Dekanalnemu Referentowi Katechetycznemu, a ten dostarcza je do WNK do 15. października.

Ankiety są do pobrania ze strony WNK www.wnk.kuria.zg.pl.

UWAGA - Księża, którzy przestają pełnić urząd Wicedziekana, równocześnie przestają pełnić funkcję Dekanalnego Referenta Katechetycznego. Dlatego zebraną dokumentację katechetów powinni przekazać swojemu następcy w dekanacie.

8. XXV OLIMPIADA TEOLOGII KATOLICKIEJ „SAKRAMENTY UZDROWIENIA I ICH ROLA W ŻYCIU KOŚCIOŁA”

Diecezja Łomżyńska organizuje kolejną XXV edycję Olimpiady Teologii Katolickiej pod hasłem: „Sakramenty uzdrowienia i ich rola w życiu Kościoła”. Celem tegorocznej Olimpiady jest ukazanie istoty sakramentów i realnej obecności Boga tu i teraz oraz zapoznanie uczniów z rolą i znaczeniem sakramentów uzdrowienia w życiu chrześcijanina.

Zgodnie z § 4 p.4 regulaminu Olimpiady Teologii Katolickiej przedstawiamy terminy poszczególnych etapów Olimpiady:

- ETAP SZKOLNY
- przeprowadzony w szkołach w dniu **27 listopada 2014 r.**
- ETAP DIECEZJALNY
- przeprowadzony w diecezjach w dniu **5 marca 2015 r.**
- ETAP OGÓLNOPOLSKI
- przeprowadzony w Łomży w dniach **16-18 kwietnia 2015 r.**

Zgłoszenia szkół z Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej do **15.10.2014 r.** tylko na formularzu elektronicznym dostępnym na stronie www.wnk.kuria.zg.pl.

9. KONKURS: „NAPISZ BŁOGOSŁAWIONEMU KSIĘDZU JERZEMU POPIEŁUSZCE JAK DZISIAJ ZŁO DOBREM ZWYCIĘŻASZ’.

Dla upamiętnienia trzydziestej rocznicy śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki, Akcja Katolicka w Polsce przystępuje do zorganizowania Ogólnopolskiego Konkursu dla dzieci i młodzieży szkolnej pod hasłem: „Napisz Błogosławionemu Księdzu Jerzemu Popiełuszcze jak dzisiaj zło dobrem zwyciężasz”. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów wszystkich typów szkół, w trzech grupach wiekowych, związanych z etapami edukacyjnymi: szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna.

Terminy:

- etap pierwszy - szkolny - należy zakończyć i przesłać maksymalnie trzy najlepsze prace z każdej grupy wiekowej w terminie do 19 października 2014 r. na adres: właściwego Diecezjalnego Instytutu akcji Katolickiej zwanego dalej DIAK-iem
- etap drugi - diecezjalny - należy zakończyć i przesłać wybrane z każdej grupy wiekowej maksymalnie trzy prace w terminie do 5 listopada 2014 r. na adres: Krajowy Instytut Akcji Katolickiej, ul. Nowogrodzka 49, 00-695 Warszawa, z dopiskiem: „Konkurs”. Do prac należy dołączyć zestawienie rekomendowanych prac z podziałem na grupy wiekowe wraz z dokładnym adresem autora i szkoły.
- etap trzeci - ogólnopolski - zakończy się 24 listopada 2014

Szczegóły konkursu: www.ak.org.pl

10. WRZEŚNIOWA DIECEZJALNA PIELGRZYMKA NAUCZYCIELI DO ROKITNA

Serdecznie zapraszamy katechetów i nauczycieli do udziału w diecezjalnej pielgrzymce nauczycieli do **Rokitna w niedzielę 28.09.2014 r.**

11. IV DIECEZJALNE SPOTKANIE RODZINY SZKÓŁ IM. JANA PAWŁA II

Kolejne, już czwarte spotkanie Rodziny Szkół im. Jana Pawła II Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej odbędzie się Jaczowie. Bliższe informacje na stronie: www.rsjp2.kuria.zg.pl

12. KALENDARZ ROKU SZKOLNEGO 2014/15

- **Rozpoczęcie zajęć dydaktyczno-wychowawczych – 1 września 2014r.**
- **Zimowa przerwa świąteczna - 22 - 31 grudnia 2014r.**
- **Ferie zimowe:**
 - 19 stycznia - 1 lutego 2015r. województwa: dolnośląskie, mazowieckie, opolskie, zachodniopomorskie;
 - 26 stycznia - 8 lutego 2015r. województwa: podlaskie, warmińsko-mazurskie;
 - 2 - 15 lutego 2015r. województwa: lubelskie, łódzkie, podkarpackie, pomorskie, śląskie;
 - 16 lutego - 1 marca 2015r. województwa: kujawsko-pomorskie, **lubuskie**, małopolskie, świętokrzyskie, wielkopolskie.
- **Wiosenna przerwa świąteczna - 2 - 7 kwietnia 2015r.**
- **Ferie letnie: 27 czerwca - 31 sierpnia 2015r.**

VI.

OFERTA METODYCZNA

W ROKU SZKOLNYM 2014/15

Każdy z **katechetów świeckich i duchownych**, niezależnie od stopniowa awansu zawodowego, stażu pracy, **powinien przynajmniej raz w roku szkolnym** wziąć udział w jednej z ofert przygotowanych przez doradców metodycznych (SDDM, SODiD, WOM). Wykaz szkoleń będzie umieszczany systematycznie na stronie WNK.

Od tego roku Społeczni Doradcy Metodyczni będą przygotowywać w drugim semestrze roku szkolnego (w pierwszym semestrze katecheci biorą udział w spotkaniu w ramach Jesiennej Konferencji Dekanalnej) oferty warsztatowe przeznaczone dla katechetów w dekanatach. Po odbyciu szkolenia wydawane będą stosowne zaświadczenia oraz uzyska się wpis do Legitymacji Katechety. Listę uczestników spotkań doradcy przekażą do WNK. Udział w ofertach, powinien być troską nauczyciela o podnoszenie swoich kwalifikacji katechetycznych, a tym samym jakości pracy i istotnie wpływa na uzyskanie skierowania do nauczania religii.

1. OFERTA METODYCZNA SODID ZIELONA GÓRA - I semestr

1. Katecheta wobec wyzwań nowej ewangelizacji - przygotowanie dalsze do ŚDM w Krakowie

Dnia: 05.11.2014 r.

Godzina: 15.30-18.30

Miejsce realizacji: Kuria Biskupia, pl. Powstańców Wlkp.1,
Zielona Góra

2. Przepisy prawa oświatowego w praktyce szkolnej

Dnia: 08.10.2014 r.

Godzina: 14.30-17.30

Miejsce realizacji: Kuria Biskupia, pl. Powstańców Wlkp.1,
Zielona Góra

3. Coaching katechety

Dnia: 03.12.2014 r.

Godzina: 14.30 – 18.30

Miejsce realizacji: Kuria Biskupia, pl. Powstańców Wlkp.1,
Zielona Góra

4. Awans zawodowy nauczyciela religii

Dnia: 05.09.2014 r.

Godzina: 14.00-16.45

Miejsce realizacji: Kuria Biskupia, pl. Powstańców Wlkp.1,
Zielona Góra

5. Jak być katechetą i ewangelizatorem w warunkach szkolnych - „Głupstwo głoszenia słowa...” (1 Kor 1,21)

Dnia: 19.11.2014 r.

Godzina: 14.30 – 18.30

Miejsce realizacji: Kuria Biskupia, pl. Powstańców Wlkp.1,
Zielona Góra

6. Sposoby na szkolne lęki, gniew i agresję

Dnia: 22.10.2014 r.

Godzina: 15.30-19.30

Miejsce realizacji: Kuria Biskupia, pl. Powstańców Wlkp.1,
Zielona Góra

Zapisy: s. Maria Piętak: e-mail: M.Pietak@kuria.zg.pl
sodid@cku.zgora.pl

Szczegółowe informacje – www.wnk.kuria.zg.pl

2. OFERTA METODYCZNA SDDM

1. DEKANATY PSZCZEW I ROKITNO

Tytuł szkolenia: OBSERWACJA LEKCJI RELIGII

Data: 8.11.2014, godz. 10.00

Miejsce: Sanktuarium MB w Rokitnie

Organizator: mgr Irena Kilian , mgr Anna Kopyść

Prowadząca: dr Ewa Jancewicz, edukator WAM

Cele:

1. Konstruowanie scenariusza zajęć katechetycznych
2. Omawianie i ocena katechezy pokazowej
3. Katecheta opiekunem praktyk studenckich

2. DEKANATY ZIELONA GÓRA

Tytuł szkolenia: Wolontariat w służbie nowej ewangelizacji

ADRESACI OFERTY: Nauczyciele religii wszystkich typów szkół

RODZAJ FORMY DOSKONALENIA: Konferencja metodyczna

CELE:

- rola wolontariatu w służbie nowej ewangelizacji,
- integracja dzieła dobroczynności z nauczaniem religii w szkole,
- zapoznanie z rozwiązaniami metodycznymi
- dotyczącymi pracy wolontariatu w warunkach szkolnych,
- propozycje włączenia się nauczycieli religii w organizację Szkolonego Koła Caritas

TERMIN REALIZACJI: Data: marzec, godz. 16.00 – 18.00

MIEJSCE REALIZACJI: Szkoła Podstawowa nr 17 im. Gen. Władysława Sikorskiego w Zielonej Górze ul. L. Staffa 10

ORGANIZATOR: Wanda Trzeciak, Małgorzata Jaskuła

LICZBA GODZIN: 2 godz.

INFORMACJE DODATKOWE: Zgłoszenia prosimy kierować na adres: w.trzeciak@wp.pl; jaskulamalgorzata@gmail.com
DORADCA METODYCZNY: Wanda Trzeciak, Małgorzata Jaskuła

3. DEKANATY GORZÓW WLKP.

Tytuł szkolenia: „Wzorce pilnie poszukiwane”

Termin: 7.03.2015 (sobota)

Szkolenie będzie się składało z części wykładowej (naukowy charakter tego szkolenia) oraz z części warsztatowej. Dotyczyć będzie autorytetu w życiu chrześcijanina i człowieka opartego o wzorce biblijne i filozoficzno - egzystencjalne, a wszystko w płaszczyźnie katechezy szkolnej. Natomiast część warsztatowa dotyczyć będzie budowania autorytetu katechety - nauczyciela i wychowawcy.

4. DEKANATY ŚWIEBODZIN

Tytuł szkolenia: Wychowawczy wymiar katechezy w szkole

Termin: sobota 14 marca 2015 r. godzina 10.30

Miejsce: Parafia pw. Miłosierdzia Bożego w Świebodzinie

Organizatorzy: Beata Żurek i Katarzyna Dawidowska

5. DEKANAT SULECHÓW

Tytuł szkolenia: Formacja dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej według nowej Podstawy programowej katechezy.

Organizator: Anna Kwaśnicka

Termin i miejsce: podane zostaną w późniejszym terminie

Pozostałe informacje o szkoleniach na stronie WNK.

VII.

KONTAKT DO WNK

ADRES WNK:

KURIA DIECEZJALNA
WYDZIAŁ NAUKI KATOLICKIEJ
Pl. Powstańców Wlkp. 1
65-075 Zielona Góra
email (ogólny): wnk@kuria.zg.pl
tel. 68 451 23 49
fax.: 68 451 23 31

DYREKTOR WNK

ks. dr Wojciech Lechów
tel. 68 451 23 52
kom. 666 028 244
email: w.lechow@kuria.zg.pl

REFERENT

s. mgr lic. Maria Piętaś USJK
tel. 68 451 23 49
kom. 666 028 222
email: m.pietak@kuria.zg.pl

oficjalna strona WWW: www.wnk.kuria.zg.pl